

Opgave 4 Opkomstplicht

Bij deze opgave horen figuur 2 en tekst 5 uit het bronnenboekje.

Inleiding

Nederland kende van 1917 tot 1970 bij de verkiezingen een opkomstplicht. In die periode gingen bijna alle stemgerechtigden naar de stembus. Op niet-stemmen stond een geldboete. In België geldt de opkomstplicht nog steeds.

De Nederlandse regering heeft de opkomstplicht in 1970 afgeschaft. Een reden daarvoor was dat de plicht moeilijk te handhaven was. Een andere reden was dat de regering ervan uitging dat kiesgerechtigden toch wel gingen stemmen. Nog een reden voor afschaffen was dat mensen door de verplichting juist tegenzin kregen om te gaan stemmen.

Ruim vijftig jaar na de afschaffing pleiten de Belgische politicus Calvo en politicoloog Otjes voor een herinvoering van de opkomstplicht in Nederland. Deze opgave gaat over een opkomstplicht voor politieke verkiezingen.

Gebruik de inleiding van de opgave.

Er zijn verschillende veranderingsprocessen die de moderne samenleving hebben vormgegeven. Twee daarvan zijn democratisering en rationalisering.

- 2p 17 Beredeneer bij welk **ander** veranderingsproces een reden van de regering om de opkomstplicht af te schaffen past. Gebruik in je redenering de omschrijving van een kernconcept bij het hoofdconcept verandering en informatie uit de inleiding van de opgave om het gekozen kernconcept te illustreren.

Gebruik figuur 2.

In figuur 2 staan de opkomstpercentages tijdens nationale verkiezingen in Nederland en in België van de afgelopen eeuw.

- 1p 18 Leg uit dat in figuur 2 een verandering in opkomstpercentages in Nederland ten opzichte van België te herkennen is. Gebruik in je uitleg de omschrijving van het hoofdconcept verandering en gegevens uit figuur 2 waaruit verandering blijkt.

Gebruik figuur 2.

- 1p 19 Formuleer een hypothese over de opkomstplicht die ondersteund kan worden met de gegevens in figuur 2.

Gebruik tekst 5.

Het afspiegelingsmodel en het rolmodel geven verschillende visies op representatie weer. In het pleidooi van Calvo en Otjes voor herinvoering van de opkomstplicht is het afspiegelingsmodel te herkennen.

- 2p 20 Geef vanuit het rolmodel kritiek op hun pleidooi voor herinvoering van de opkomstplicht. Gebruik in je kritiek:
- een omschrijving van het rolmodel;
 - een omschrijving van het afspiegelingsmodel en informatie uit tekst 5 waaruit het afspiegelingsmodel blijkt.

Gebruik tekst 5.

Calvo en Otjes leggen in hun pleidooi voor een opkomstplicht een verband tussen representativiteit en sociale ongelijkheid.

- 4p 21 Beredeneer het effect van representativiteit op sociale ongelijkheid volgens Calvo en Otjes. Gebruik in je redenering:
- de omschrijving van het kernconcept representativiteit en informatie uit tekst 5 waaruit representativiteit blijkt;
 - de omschrijving van het kernconcept sociale ongelijkheid en informatie uit tekst 5 waaruit sociale ongelijkheid blijkt.

Opgave 5 De diplomatieke breuk met Nicaragua

Bij deze opgave hoort tekst 6 uit het bronnenboekje.

Inleiding

Nicaragua is een land in Latijns-Amerika met een roerige, gewelddadige geschiedenis. In het land wonen zo'n zes miljoen inwoners waarvan 80 procent van minder dan twee dollar per dag moet rondkomen. Nicaragua is daarmee een van de armste landen van Latijns-Amerika.

Nederland heeft financiële hulp aan Nicaragua gegeven voor de bouw van een ziekenhuis, maar beëindigde deze hulp. In reactie hierop verbrak president Ortega van Nicaragua in november 2022 de diplomatieke banden met Nederland. Het verbreken van diplomatieke banden tussen landen is een uitzonderlijke maatregel. Deze opgave gaat over de diplomatieke breuk tussen Nicaragua en Nederland.

Gebruik tekst 6.

De wereld kan worden ingedeeld in een centrum, periferie en semi-periferie. Rijk tegenover arm is een kenmerk van de relatie tussen het centrum en de periferie.

- 1p 22 Onderscheid Nederland en Nicaragua op een **ander** kenmerk van de relatie tussen het centrum en de periferie. Gebruik in je antwoord informatie uit tekst 6 waaruit het gekozen kenmerk blijkt.